

Članu _Akt br. 1814/14

Predmet: Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini

U Sl. List CG br.27/14 objavljen je Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini. Odnosni Zakon stupio je na snagu 08.07.2014.godine, a primjenjuje se od 01.09.2014.godine. Sadržaj odnosnog Zakona, cijenimo, ne bi trebalo da promakne Vašoj pažnji. Smatrali smo oportunističkim u predmetnoj stvari saopštiti kako slijedi:

I. Osnovne odredbe

a) Odgovornost za štetu u životnoj sredini

Pravna i fizička lica koja su obavljanjem djelatnosti, odnosno vršenjem aktivnosti prouzrokovala štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini, odgovorna su za štetu i dužna su da sprovedu mjere za sprečavanje i remedijaciju štete u skladu sa ovim Zakonom.

b) Principi naknade štete

- princip zagađivač plaća
- princip obaveznog osiguranja

c) Šteta u životnoj sredini

Šteta u životnoj sredini je šteta pričinjena:

- zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva u prirodnim staništima
- vodama
- zemljištu.

Izuzetno, štetom se ne smatra šteta pričinjena:

- zaštićenim vrstama i prirodnim staništima, koja je nastala obavljanjem djelatnosti, odnosno aktivnosti operatera na osnovu dozvole, odnosno odobrenja nadležnog organa uprave
- vodama, koja je nastala nakon sprovođenja mjera za ublažavanje posljedica na vodnim tijelima pod uticajem održivih aktivnosti koje predstavljaju javni interes.

d) Primjena Zakona

Zakon se primjenjuje na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini koja je nastala obavljanjem djelatnosti, odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu
- štetu i neposrednu opasnost od štete na zaštićenim vrstama i prirodnim staništima prouzrokovanim obavljanjem drugih djelatnosti, odnosno aktivnosti koje nisu djelatnosti aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje i/ili životnu sredinu, a nastale su kršenjem zakona, profesionalnih standarda ili grubom nepažnjom operatera
- štetu i neposrednu opasnost od štete prouzrokovanu zagađenjem difuznog karaktera, ako je moguće utvrditi operatera koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost.

e) Izuzeci od primjene

Zakon se ne primjenjuje na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete nanijetu životnoj sredini nastalu oružanim sukobom, ratom ili pobunom, prirodnim katastrofama i aktivnostima namjenjenim zaštiti od prirodnih katastrofa, odbrani zemlje ili međunarodne bezbjednosti
- odgovornosti za štetu u životnoj sredini koja je uređena posebnim propisima i nizom međunarodnih ugovora (konvencija, protokola i sl.)
- štete u životnoj sredini koja je nastala prije stupanja na snagu ovog Zakona

- štetu u živonj sredini koja je nastala neposredno nakon stupanja na snagu ovog Zakona, ako je događaj po čijim je uticajem nastala, završen prije stupanja na snagu ovog Zakona
- štetu u životnoj sredini koja je nastala uslijed događaja koji je nastao prije više od 30 godina.

f) Djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu

Odnosne djelatnosti i aktivnosti su:

- upravljanje postrojenjima za koje se Zakonom izdaje integrisana dozvola
- upravljanje otpadom, uključujući i rudarski otpad
- upotreba kanalizacionog mulja u poljoprivredne svrhe iz postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda
- ispuštanje zagađujućih supstanci u površinske i podzemne vode i upravljanje vodnim objektima za korišćenje voda (vodozahvati, rezervoari i dr.)
- proizvodnja, upotreba, skladištenje, unutrašnji prevoz, prerada i ispuštanje u životnu sredinu opasnih supstanci i smješa
- upravljanje postrojenjima za koje se izdaje integrisana dozvola
- prevoz opasnih materijala u drumskom, željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju, te na unutrašnjim plovnim putevima
- kontrolisana upotreba, uključiv i prevoz genetičkih modifikovanih organizama i proizvoda
- svako namjerno uvođenje u životnu sredinu, prevoz i stavljanje u promet genetički modifikovanih organizama
- prekogranično kretanje otpada
- upravljanja postrojenjima za geološko skladištenje ugljen-oksida
- istraživanje i proizvodnja ugljo-vodonika na more, uključiv postrojenja i infrastrukturu

g) Pojmovnik

Zakon bliže određuje sadržaj 22 izraza, od kojih markiramo jedino:

- šteta (svaka negativna promjena na prirodnom dobru ili oštećenje prirodnog resursa nastala obavljanjem djelatnosti koje predstavljaju rizik, te drugih aktivnosti koja se može procijeniti)
- neposredna opasnost (vjerovatnoća da će nastati šteta u životnoj sredini u bliskoj budućnosti)
- mjere remedijacije (radnje i mjere za oporavak, rehabilitaciju ili nadomeštanje oštećenih prirodnih resursa...)
- zainteresovana javnost (javnost koja je pogođena štetom ili je vrlo vjerovatno da će biti pogođena štetom, uključiv i NVO koje se bave zaštitom životne sredine)
- operater (pravno ili fizičko lice koje obavlja djelatnost ili aktivnosti... uključiv i nosioca dozvole ili saglasnosti...)

II. Utvrđivanje štete u životnoj sredini

a) Postupak utvrđivanja štete

- istu utvrđuje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine
- postupak se pokreće po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovane javnosti

b) Zahtjev za pokretanje postupka

Sadrži:

- naziv podnosioca
- lokacija na kojoj je šteta nastala ili predstoji
- vrsti i prirodi štete
- operatera (ukoliko je poznat)

- druge podatke od značaja
- c) Način utvrđivanje štete
  - da li prijavljena šteta predstavlja štetu ili neposrednu opasnost od iste
  - da li je pričinjena šteta ili opasnost od iste u režimu izuzeća po ovom zakonom
  - da li se na osnovu zapisnika o inspekcijskom nadzoru može utvrditi operater – prouzročivač štete ili neposredne opasnosti od iste

d) Izjašnjenje operatera

Po utvrđivanju činjenica naznačenih pod c) omogućava se operateru da se izjasni o navodima iznijetim u zahtjevu i o utvrđenim činjenicama.

e) Pokretanje postupka

Postupak pokreće nadležni organ uprave.

f) Obavještenje o pokretanju postupka

Nadležni organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva, operatera, lokalni organ uprave na teritoriji gdje je nastala šteta ili predstoji, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (ministarstvo) i nadležnu inspekciju.

III. Mjere za sprečavanje i remedijaciju štete u životnoj sredini

a) Preventivne mjere

- mjere utvrđene planovima za zaštitu i spašavanje u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita i spašavanje
- mjere remedijacije (kad nastane šteta operator je dužan, bez odlaganja, obavjestiti organ uprave i nadležnu inspekciju, te preduzeti neophodne mjere remedijacije – povraćaja u prvobitno stanje oštećenih voda, zemljišta, zaštićenih vrste i prirodnih staništa kroz primarnu, komplementarnu i kompezatornu remedijaciju)

b) Predlog mjera remedijacije

- operator koji je pričinio štetu, u roku određenom rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete dužan je sačiniti predlog mjera remedijacije i dostaviti organu uprave na saglasnost
- ocjenom predloga mjera remedijacije vrši komisija koju obrazuje organ uprave, a troškove rada iste snosi operater
- primarne mjere remedijacije (mjere kojim se otklanja šteta, a oštećeni prirodni resurs ili njegova funkcija vraća u prvobitno stanje)
- komplementarne mjere remedijacije (provodi se ako se oštećeni prirodni resurs primarnom remedijacijom ne može potpuno vratiti u prvobitno stanje)
- kompezatorne mjere remedijacije (provode se radi nadoknađivanja gubitaka nastalih oštećenjem prirodnih resursa koji više ne mogu da obavljaju svoje ekološke funkcije)

c) Kriterijumi za izbor mjera remedijacije

- određuju se u skladu sa najboljim dostupnim tehnikama (BAT)

d) Sprovođenje mjera remedijacije

Ukoliko operater ne sprovede utvrđene mjere remedijacije, iste sprovodi organ uprave o trošku operatera.

e) Ovlašćeno pravno lice

Preventivne mjere i mjere remedijacije može da sprovodi pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opereme.

f) Hitni postupci

U hitnim slučajevima operater je bez odlaganja dužan sprovesti preventivne mjere i mjere remedijacije, a ako to nije u mogućnosti organ uprave može anagažovati ovlašćeno lice za sprovođenje tih mjera o trošku operatera.

IV. Troškovi sprovođenja preventivnih mjera i mjere remedijacije štete u životnoj sredini

- Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od iste, snosi troškove saglasno principu „zagađivač plaća“
- Operater ne snosi troškove ako dokaže da je šteta nastala uslijed aktivnosti trećeg lica, a operater je preduzeo sve propisane mjere bezbjednosti, te uslijed aktivnosti proizašlih iz naloženih mjera nadležnog organa uprave
- Štetu pričinjenu od strane više lica solidarno snose ta lica
- Operater koji obavlja djelatnosti, odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu dužan je da se osigura od odgovornosti za istu saglasno zakonu kojim se uređuje osiguranje, ili da obezbjedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja
- Ako šteta ili neposredna opasnost od iste može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu druge države nadležno ministarstvo obavještava tu drugu državu. Isto ministarstvo može od druge države zatražiti relevantne informacije o šteti ili o neposrednoj opasnosti od iste, a koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu Crne Gore
- U postupku odlučivanja po ovom zakonom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom pojedina pitanja nijesu posebno uređena

V. Nadzor

- Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši nadležno ministarstvo (Ministarstvo održivog razvoja i turizma)
- Inspekcijski nadzor nad ovim zakonom i pripsima donijetim na osnovu istog vrše nadležne inspekcije
- Vršenje inspekcijskog nadzora nadležni inspektor ima ovlašćenje za utvrđenje taksativno nabrojanih 9 pojava štete ili neposredne opasnosti od iste
- U vršenju 9 navedenih ovlašćenja nadležni inspektor je obavezan da naredi ili zabrani ukupno 9 ponašanja operatera

VI. Kaznene odredbe

- Za ukupno 8 inkriminacija propisane su novačane kazne za prekršaj koje se kreću:
  - a) za pravno lice od 2 000 do 40 000 eura
  - b) za odgovorno lice u pravnom lice od 500 do 4 000 eura
  - c) za preduzetnika o 1 000 do 12 000 eura

VII. Završne odredbe

Podzakonski akti koji se odnose na preventivne mjere i mjere remedijacije donijeće se u roku od godinu dana tj. do 08.07.2015.godine.

Prpremio:

Begović Branislav, dipl. pravnik